

Koen Plevoets

TUSSENTAAL IN VLAANDEREN

De Standaard,
7 november 2013

dS De Standaard

Donderdag 7 november 2013
Vlaamse Persgroep Media
Abonnementen: 10,00 € per maand
Verkoop: 4,00 € per exemplaar

Het grote Vlaamse SM-onderzoek

Marc Reynebeau over de waarheid van Albert Camus

34-35

NU ZE ER NOG ZIJN

Tussentaal rukt op in Vlaanderen

In tachtig procent van de Vlaamse gezinnen is 'tussentaal' de gangbare spreektaal. Maar ook op het werk rukt het Verkaselingsvlaams op.

Van de redactie: De Vlaamse Persgroep Media heeft een nieuw onderzoek uitgevoerd. Het resultaat is in deze aflevering van de rubriek 'Nu ze er nog zijn' te zien. De Vlaamse Persgroep Media heeft een nieuw onderzoek uitgevoerd. Het resultaat is in deze aflevering van de rubriek 'Nu ze er nog zijn' te zien.

Unizo gaat leden helpen belastingen te omzeilen

‘De Grote Taalpeiling’:

80% van de Vlaamse gezinnen gebruikt
tussentaal

78% gebruikt *gij*-vorm tegen partner; 59% op
het werk

Jongeren (-34) scoren hoger op
taalintelligentietests dan ouderen (35+)

...

Overzicht

Definitie

Achtergrond

Kenmerken

Discussie

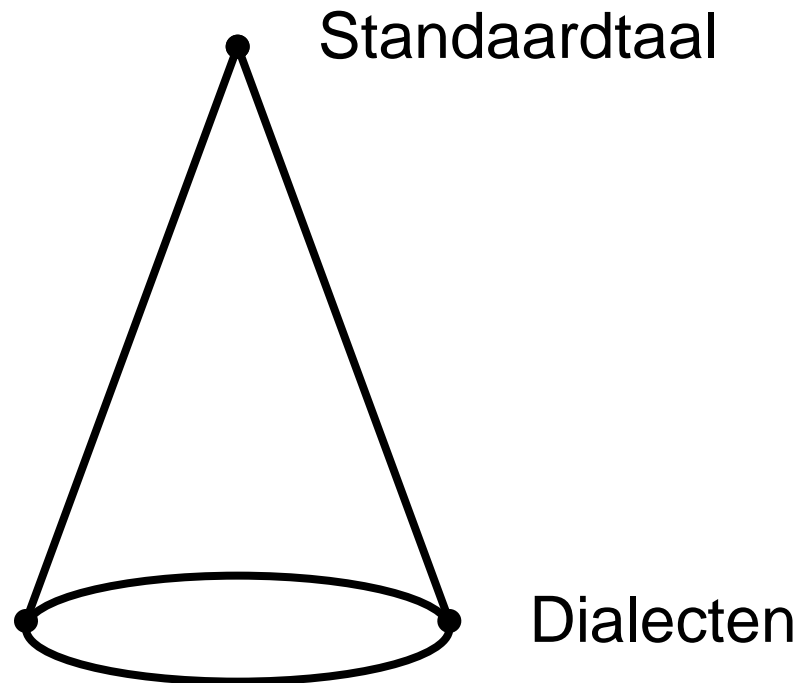
Wetenschap

Definitie van tussentaal

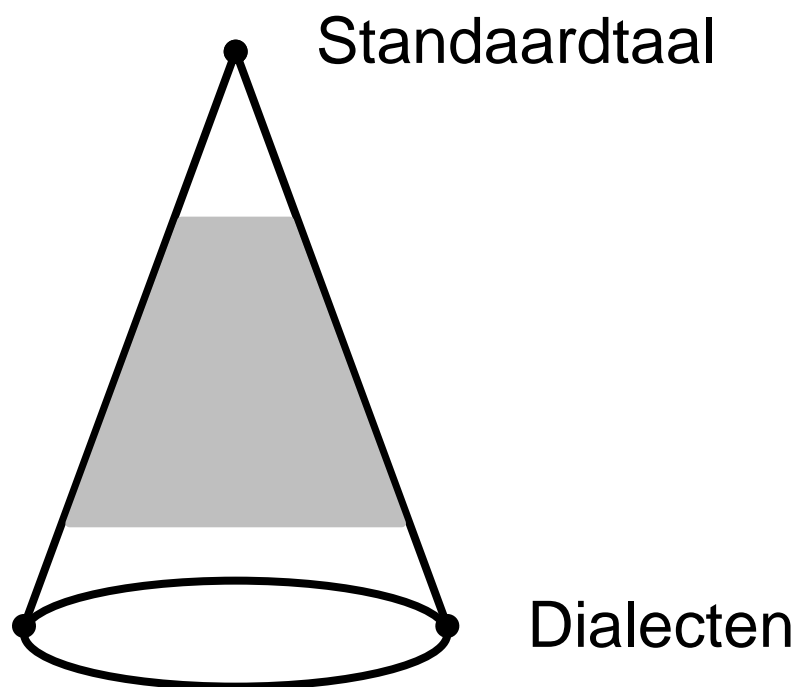
Omgangstaal in Vlaanderen

Vermenging van Standaardnederlands met
dialectelementen

‘Diaglossie’
(Auer 2005)

‘Diaglossie’
(Auer 2005)

Achtergrond van tussentaal

1585: **Val van Antwerpen**

Na de opstand van de Zeventien Provinciën
tegen de Spaanse kroon

Noorden: wordt onafhankelijke Republiek

Zuiden: blijft onder vreemd bewind

(Eerst Spaans, daarna Habsburgs, later Frans)

Noorden: ‘Gouden Eeuw’

Bloeiende zeehandel

Rijke kooplieden in de steden

Renaissance: Cultivering van de volkstalen

→ Noorden ontwikkelt een standaardtaal

Na een kortstondige vereniging van de Nederlanden onder Willem I (1815-1830):

1830: **Onafhankelijkheid van België**

Het Frans was de dominante taal voor alle publieke sectoren (administratie, rechtspraak, onderwijs, pers,...)

Het Nederlands was een verzameling dialecten

2de helft 19de eeuw: Industrialisatie van Waalse steden

(Bergen, Charleroi, La Louvière, Luik, Verviers,...)

Vlaanderen bleef agrarisch en arm

→ Reactie: **Vlaamse Beweging**

Jan Frans Willems (1793-1846)

Taal- en Letterkundige Congressen (1849-1912)

- Discussie met de particularisten (bv. Guido Gezelle), die een Vlaamse standaardtaal wilden
- De integrationisten wonnen het pleit

→ **Overname** van de standaardtaal uit Nederland

Gemeenschappelijke projecten:

- WNT (1851-1998)
- Spelling De Vries & Te Winkel (1863)

Taalwetten:

- 1873, 1878, 1883, 1898
- Officiële erkenning van het Nederlands in België
- ‘Vlaamse ontvoogding’

→ Emancipatie wordt uitsluitend cultureel ingevuld; Vlaamse Beweging heeft geen sociaal-economisch programma

Normatieve gidsen:

- Blancquaert (1934) *Practische uitspraakleer van de Nederlandsche taal.*
- Peeters (1934) *Nederlandsche Taalgids. Woordenboek van Belgicismen.*
- ...

GEVOLG: Diglossie

(Ferguson 1959, Fishman 1967, Hudson 2002)

H-variëteit: Standaardnederlands

- ‘Exoglossisch’: L1-variëteit van niemand
- Schrijftaal voor formele registers

L-variëteit: Dialect(en)

- ‘Endoglossisch’: L1-variëteit zelfs van de dominante groepen
- Spreektaal voor informele conversatie

Na WOII: Inspanningen via **massamedia**

(Van Hoof & Jaspers 2012: 'Hyperstandaardisering')

- BRT: *Hier spreekt men Nederlands* (1962-72)
- Radio 1: *Voor wie haar soms geweld aandoet* (1965-73)
- De Standaard: *Taaltuin* (1959-79)
- ...

Na WOII: Inspanningen via **massamedia**

(Van Hoof & Jaspers 2012: 'Hyperstandaardisering')

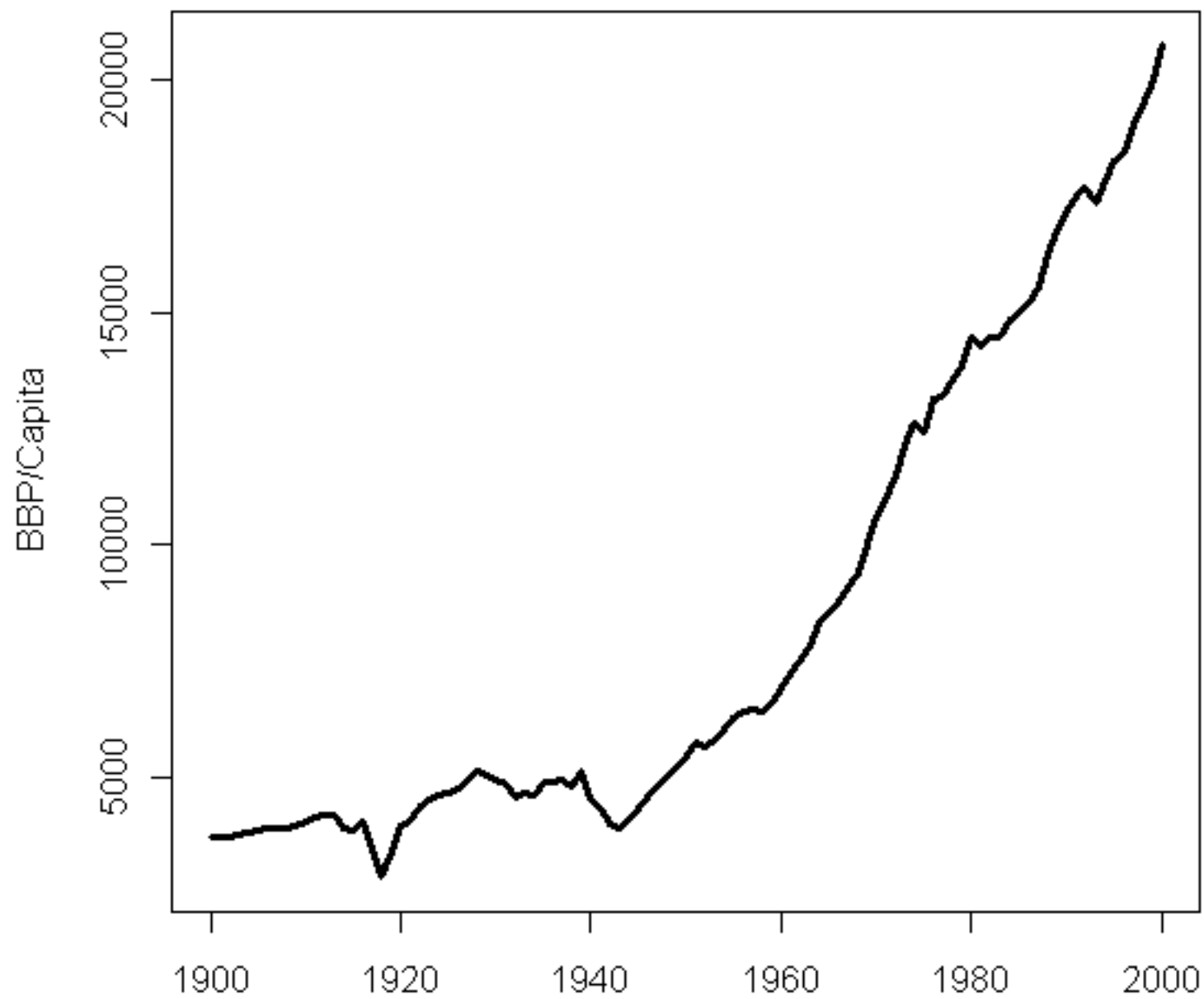
- BRT: *Hier spreekt men Nederlands* (1962-72)
- Radio 1: *Voor wie haar soms geweld aandoet* (1965-73)
- De Standaard: *Taaltuin* (1959-79)
- ...

→ Inburgering MAAR **taalonzekerheid**

(Deprez & Geerts 1977, Knops 1982, Geerts 1985)

Vanaf ca. **1980**: Dialectinterferentie
stabiliseert tot omgangstaal
'Tussentaal'

Toegenomen mobiliteit en zelfbewustzijn
Nieuwe massamedia (sms, chat,...)
Informalisering
(Wouters 2008, Van der Horst 2008)

(Maddison 2006)

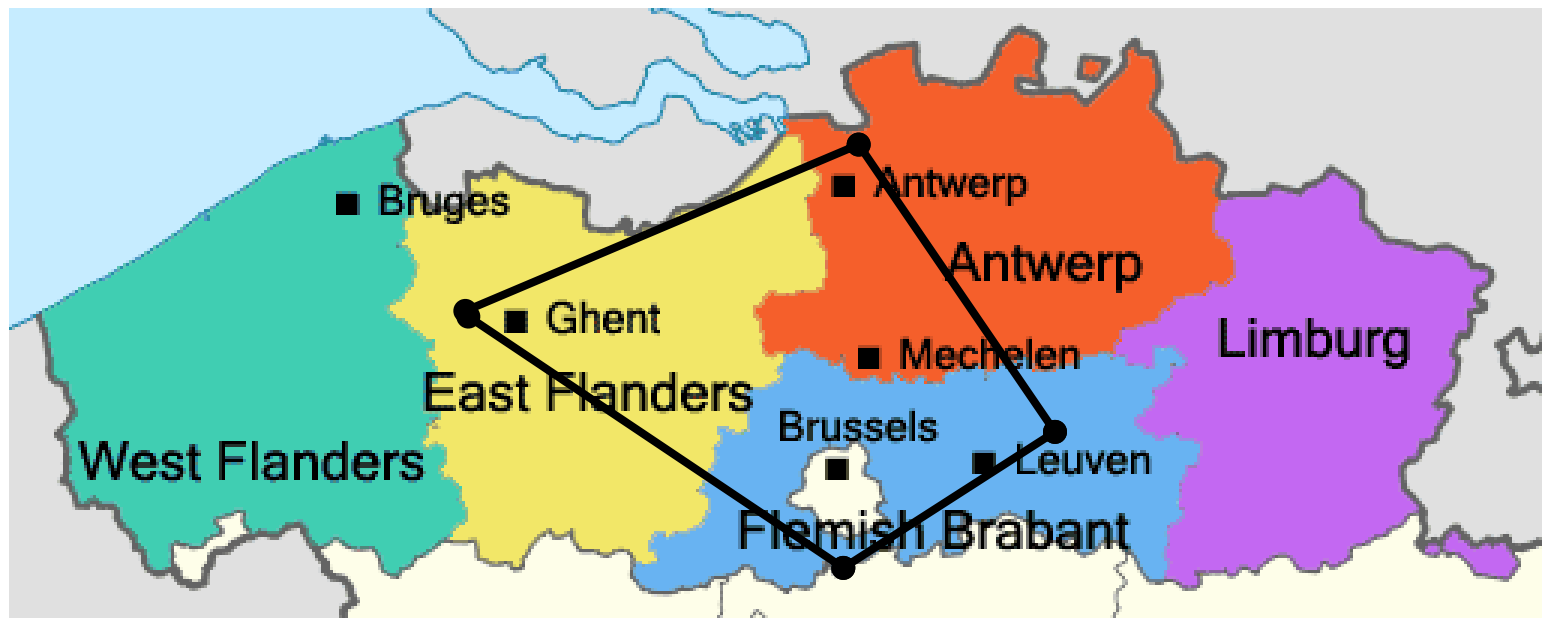
Brabantse dominantie

(Goossens 1970, Geerts 1983, Jaspaert 1986)

Geografisch, maatschappelijk en talig
centrum

Ruimtelijke structuurplannen: 'Vlaamse Ruit'

(Vanhaverbeke 1997, Houvenaghel & Vanhaverbeke 1997)

Brabantse dominantie

(Goossens 1970, Geerts 1983, Jaspaert 1986)

Geografisch, maatschappelijk en talig
centrum

Ruimtelijke structuurplannen: 'Vlaamse Ruit'

(Vanhaverbeke 1997, Houvenaghel & Vanhaverbeke 1997)

Brabantse dominantie

(Goossens 1970, Geerts 1983, Jaspaert 1986)

Geografisch, maatschappelijk en talig
centrum

Ruimtelijke structuurplannen: 'Vlaamse Ruit'

(Vanhaverbeke 1997, Houvenaghel & Vanhaverbeke 1997)

→ Stabilisering

(Goossens 2000, Taeldeman 2008, Plevoets 2008, 2009)

‘Verkavelingsvlaams’ (Van Istendael)
‘Schoon Vlaams’ (Goossens)
‘Soapvlaams’ (Geeraerts)
‘Koetervlaams’ (Barnard)
...

VlaamseTaal.be - spelling e... x

login | registreren

VlaamseTaal.be

- Flandrica
- Φλαμανοί
- Flandra
- Flamsk
- Φλαμανοικη
- Flämiska
- Fiammingo
- Flemisc
- Flamand
- Flamenga
- Flamanda
- Flamländska
- Flaami
- Flamansk
- Flamandu
- Flamenco
- Flandriera
- Flämisoh
- Flamanzki
- Flemish
- Фламанский

- Nieuws**
- Algemeen Vlaams**
- Dialecten
- Ander Vlaams
- Artikels
- Citaten
- Forums
- Blogs
- Contact

Reacties

10/10 Grytollé
Externe artikels

08/10 Jonny
Grappige Vlaamse familienaam

01/10 el assri
Nederlandse acteurs moeten VI

01/10 el assri driss
Nederlandse acteurs moeten VI

01/10 el assri driss
Nederlandse acteurs moeten VI

Meer...

Forums

22/10 Grytollé
taalregels

20/10 Georges Grootjans
De invloed van lexicale taaladv.

20/10 Georges Grootjans
taalregels

10/10 Grytollé
De invloed van lexicale taaladv

02/10 Georges Grootjans
Weet iemand dit woord?

02/10 Anoniem
Weet iemand dit woord?

01/10 Georges Grootjans
taalregels

24/09 Anoniem
Gebruik van het woord solden

23/09 Georges Grootjans
Gebruik van het woord solden

23/09 Anoniem
Gebruik van het woord solden

Meer...

Links

Vlaams en Nederlands

Algemeen Vlaams

Deze site is nog in volle opbouw. Den boomstructuur hieronder wordt geleidelijk uitgebouwd op basis van onze discussies in de **forums** - komd gerust meediscussieren!

- Beschouwingen
- Spelling en uitspraak
- Grammatica
- Woordenschat
- Teksten

08/11 BEWERKTE ARTIKELS

• 08:57 **Algemeen Vlaams** - Beschouwingen - Externe artikels

80% van de Vlaamse gezinnen spreekt tussentaal

Vrijdag 8 november 2013 | stijfvreter

Dat blijkt uit de "Grote Taalpeiling" van Radio 1, De Standaard en de Taelunie. De website van die Grote Taalpeiling is **hier** en **dít** is de uitzending in 'Hautiekiet'.

De Standaard omschrijft het dan weer met een oorlogsmetafoor: '**Tussetaal rukt op Vlaanderen**'. Dat is meteen een zoveelste misleiding van Vlaanderens grootste kwaliteitskrant, want tussetaal zelf rukt natuurlijk niet op. Tussetaal is er altijd al geweest, het is het besef dat het er is dat nu verder insijpelt.

Ook de naamkeuze is veelzeggend: als de Grote Taalpeiling verkopen wat de taalwetenschap al meer dan tien jaar lang aantoonde. Hoe durven ze!

Reageren

20/09 BEWERKTE ARTIKELS

• 01:42 **Algemeen Vlaams** - Woordenschat - Algemene Vlaamse woorden

Carlos Callaert i.v.m. Vlaams

Vroeger gaf ik les op scholen in Gent en Leuven. Tijdens een les Nederlands zei een leerling halfluid: "Godverdomme, waar is mijn stylo nu weer?" Ik reageerde: "Wat zei jij daar?" De leerlinge herpakte zich meteen: "Godverdomme, waar is mijn balpen nu weer?"

Marijke De Belder i.v.m. Vlaams

Vakgroep Vertalen, Tolken en Communicatie

Kenmerken van tussentaal

Thuis

Soap

Eén, ma-vr, 20u10-20u40

Sinds 1995

Dialectische vocalen

Deletie van de eind-t

- *wie da w'ier hebben*
- *da ga nie, manneke*
- *mè verlies, zeker*

Attributieve flexie (bij masculiene nomina)

- *toch gene kater, zeker*
- *precies ne zeerover*
- *uwen onnozele kop*
- *genen enkele klant*

Diminutief op -ke

- *een taske koffie, misschien*
- *mannekes, lost uwe zever zelf op*

G-systeem bij de aanspreekpronomen

- *ge zult blij mogen zijn als we u nog ne nagel laten om uw gat te krabben*
- *gij hebt ons voor iedereen belachelijk gemaakt*
- *als ge blut zijt, zulde zeker anders klappen*
- *wie gade daarvoor meebrengen, sukkelaar*
- *hedde da g'hoord*
- *wat hedde gelle deze nacht gedaan*

Reduplicatief (e)kik

- *elke keer da 'kik die smoelen zie*
- *zolang da 'kik leef*

Expletief dat

- *zolang da 'kik leef*
- *wie da we hier hebben*
- *of da gij u da kunt permitteren*

Imperatief op -t

- *mannekes, lostt uwe zever zelf op*
- *stoptt er nu mee*

Dubbele negatie

- *die zullen binnenkort **nie** veel **nie meer** waard zijn*
- *da ge **genen** enkele klant **nie meer** over houdt*

Discussie over tussentaal

‘Klassiekers’:

- Van Istendael (1989) *Het Belgisch labyrint*.
- Taeldeman (1992) ‘Welk Nederlands voor Vlamingen?’

Columns in *De Standaard*, *Knack*,... van:

- Mia Doornaert
- Marc Reynebeau
- Benno Barnard
- ...

Van Istendael (1989) *Het Belgisch Labyrint*, 123-124:

“Er is trouwens iets nieuws, iets vuils de taal in de Zuidelijke Nederlanden aan het aantasten, aan het doodknippen. Het is een manke usurpator in kale kleren, maar hij heeft de verwaandheid en de lomphheid van de parvenu. Hij heet *Verkavelings-Vlaams*.

Verkavelings-Vlaams, dat is de taal die gesproken wordt in de betere villa's op de verkavelde grond van onze verminkte dorpen. Het is de taal van de jongens en de meisjes die naar een deftige school gaan en andere kinderen uitlachen omdat die zo onbeschaafd praten.

De woordenschat van die jongens en meisjes is niet plat, o nee, maar ze is arm. Hun zinsbouw is niet dorps, maar krom. Hun uitspraak is niet echt lelijk, maar karakterloos.

Geef mij Hoog-Hollands of Boerenmeetjeslands, geef mij arbeiders-Gents van de Muide of de Statenvertaling, geef me alles maar dat niet. Van het Verkavelings-Vlaams verlos ons Heer!

Bovendien denken die lammelingen dat ze fatsoenlijk Nederlands spreken! ...

Van Istendael (1989) *Het Belgisch Labyrint*, 123-124:

... Ze vinden zichzelf te goed voor dialect en Hollands haten ze. Ze halen hun neus op voor het goeie, door en door Nederlandse *oe-sj-itte-gaë* (hoe heet-e gij) van het dialect en vragen *oe noemde gij* en antwoorden: ik *noem* Jan. Wie beweert dat er een verschil is tussen heten en noemen is een spelbreker en wil Vlaanderen overleveren aan de Hollanders. Het zijn de mensen die vragen *wadduur iest* (wat uur is het, letterlijk *quelle heure est-il*) om te weten hoe laat ze naar een Vlaams-nationale vergadering moeten gaan.

Verkavelings-Vlaams, het is de taal van een nieuwsoortig, door en door vals Vlaams zelfvertrouwen, het is de taal die uit minachting voor de spraak van gewone mensen en uit angst voor Nederlands geboren is, een wangedrocht is het, die taal van het nieuwe Vlaanderen, dat blaakt van intellectuele luiheid. Het allerergste is dat het waardeloze Verkavelings-Vlaams steeds vaker door gewone mensen wordt overgenomen. Hoorde ik laatst de slager niet zeggen: *Ik heb e goe contact naar mijne zoon toe?*”

Taeldeman (1992) 'Welk Nederlands voor Vlamingen?', 34-37:

“Dat steeds meer Vlamingen in steeds meer omstandigheden tussentaal gebruiken, constitueert m.i. de tweede pijler van Vlaanderens ware taalverdriet. Uiteraard gaat het er daarbij niet om dat wij het bestaansrecht van tussentaal in het continuüm tussen dialect en A.N. in minder formele situaties ontkennen, maar wel om het feit dat het in het ‘nieuwe’ Vlaanderen de nieuwe maatstaf van een nieuwe taalvaardigheid dreigt te worden.

Dat laatste is niet de schuld van de vele Vlamingen voor wie (door historische omstandigheden) die tussentaal de uiterste grens van hun *kunnen* markeert, maar van de stilaan even talrijke gowgenoten die (via hun opleiding) wel beter kunnen maar *niet willen*. ...

Taeldeman (1992) 'Welk Nederlands voor Vlamingen?', 34-37:

... Het is een bekend fenomeen in de geschiedenis: goedkoop arrivisme/opportunisme op de rug van maatschappelijke kansloosheid. In ons geval betekent dat concreet dat een groot deel van de Vlaamse 'elite' zich bewust aan (taal)norm *verlaging* en – *vervalsing* bezondigt. De vervalsing ligt juist hierin dat een registerbepaalde (vrij informele) variëteit een omni-situationele bruikbaarheid te torsen krijgt, wat erop neerkomt dat hamburgertaal voor de modale Vlaming bevorderd wordt tot een driesterrig taalfestijn.

Die normverlaging is een exponent van twee attitudes: enerzijds een Vlaamse zelfgenoegzaamheid die vooral sedert de federalisering van België steeds meer dreigt te gaan lijken op provincialisme en isolationisme, en anderzijds een anti-Hollandse reflex die tegelijk gevolg en verdere oorzaak van culturele divergentie is.”

Doornaert (2007) 'Salaam Aleikoem'. *De Standaard*, 5 oktober 2007:

“Er is niets artificiëler dan het verkavelingsvlaams dat nu bonton is, en dat noch dialect noch Nederlands is. Het heeft niets te maken met authenticiteit en alles met zelfgenoegzame mediocriteit. Als iets enige zwier of elegantie vraagt, dan doen we maar of het volksvreemd is. Je krijgt bijvoorbeeld nauwelijks nog brieven of mails waarin de schrijver niet in een onmogelijke poespas 'u' en 'jij', 'uw' en 'jouw' door elkaar haalt.”

Barnard (2008) 'De teleurgang van het Nederlands in Vlaanderen'.
Knack, 15 oktober 2008:

“In die omstandigheden is het mogelijk geworden dat ook vertegenwoordigers van de elite met het dialect dwepen, een fenomeen dat nog wordt versterkt door de pandemische, uit frustratie en luiheid voortvloeiende afkeer van Nederland, die mij meer dan wat ook in dit land met droefheid vervult. Weliswaar moet dat dialect als Lazarus uit de dood herrijzen, maar het is volkseigen, nietwaar, het borrelt in de darmen van de Vlaming, het is zijn boer, zijn scheet, zijn lichaamseigen akoestiek.”

Van Eeghem (2010) ‘Het ruikt hier naar ‘Vloms’’. *Cobra.be*,
10 februari 2010:

“En zo draaien we verder rond de kerktoren en plooit Vlaanderen terug op zichzelf. We voelen ons goed in ons ‘tussentaaltje’. We maaien ons gemillimeterd gazonnetje nog eens en zetten de auto in de was op de oprit. In’t Vloms. In’t verdomde Vloms. Na de verloedering van onze kennis van het Frans zijn er nu ook nog eens 16 miljoen Nederlanders waarmee we niet meer kunnen praten. Het gaat hier nu echt wel stinken naar provincialisme.”

Vandeputte (2010) 'Poldernederlands versus verkavelingsvlaams'.
DeRedactie.be, 15 november 2010:

“Vlamingen behelpen zich volgens diezelfde specialisten ondertussen met wat de tegenhanger van dat poldernederlands zou zijn: het verkavelingsvlaams, een lelijk tussentaaltje voor wie te laf is om te kiezen tussen dialect en ABN.”

Verhulst (2012) 'Het volk dat Nederlands weigerde te leren'.
De Morgen, 31 augustus 2012:

“[D]e Vlaming voelt zich zelden bescheten genoeg om een zwembad in zijn tuin uit te graven, met een dikke terreinwagen rond de kerktoren te rijden, de juiste buxushaag voor de villa te planten... maar standaardtaal, neen, daar dankt hij voor: te kakkineus, niet passend bij zijn modeste afkomst.”

Hertmans (2012) 'Onzin, onzinnig en onzindelijk'. *De Standaard*,
31 augustus 2012:

“Dat Vlamingen zich niet authentiek kunnen voelen in hun eigen cultuurtaal, zegt iets over het schrikwekkend dictatoriaal karakter van het vigerend regionalisme.”

Van de Voorde (2012) 'Verkavelingsvlaams is enggeestige arrogantie'. *Knack*, 3 september 2012:

“Het kan de verdedigers van het Verkavelingsvlaams blijkbaar niet schelen dat ze met hun pleidooi onze taal reduceren tot een streektaal waarmee door anderen niet te communiceren valt. Uiteraard niet, want arrogantie keert zich altijd af van de buitenwereld (ook ongewild). Met nationalisme, gedragen door een afgrendelende taal, keren we ons af van taalgenoten buiten ons land en van hen die onze taal (willen) leren, en sluiten we ons op in een cultuurloze kneuterigheid en in de zielige arrogantie van ‘wat we zelf doen, doen we beter’.”

Wetenschap over tussentaal

Informele situaties

Jongeren

Covert prestige

...

Informele situaties:

Geeraerts, Penne & Vanswegenoven (2000)

- *Thuis* (VRT) vs. *Familie* (VTM)
- *Thuis* is percentueel tussentaliger dan *Familie*
- Verklaring: *Thuis* beeldt volkse personages af, terwijl de rijke zakenfamilie in *Familie* tot de hogere kringen behoort

Informele situaties:

Van Gijssel, Speelman & Geeraerts (2008)

- Reclamespots
- Het minidrama is tussentalig; de voice-over spreekt standaardtaal
- Verklaring: Standaardtaal suggereert betrouwbaarheid

Informele situaties:

Zenner, Geeraerts & Speelman (2009)

- Tv-programma *Expeditie Robinson*
- Accommodatie: Tussentaalgebruik neemt toe van individuele gesprekken over groepsgesprekken met Nederlanders naar groepsgesprekken onder Vlamingen

Informele situaties:

Van Hoof (2010), Van Hoof & Vandekerckhove (2013)

- 21 fictiereeksen, 1977-2009
- Het taalgebruik evolueert van een bipolair spectrum standaardtaal-dialect naar een overkoepelend intermediaire variëteit

Jongeren:

Vandekerckhove (2004, 2005, 2007)

- Face-to-face conversaties uit het Corpus Gesproken Nederlands
- G-aanspreekvormen en -ke-diminutief
- Jongeren (± 25 jaar) gebruiken de tussentaalvarianten vaker dan ouderen (± 60 jaar)

Jongeren:

De Decker & Vandekerckhove (2012)

- Chat
- Attributieve *-e(n)*-uitgang en expletief *dat*
- Jongeren (15-20 jaar) uit de Brabantse centrumregio gebruiken de tussentaalvarianten vaker dan de standaardvarianten

Covert prestige:

Impe & Speelman (2007)

- Mixed-guise
- Vlaamse jongeren (15-20) associëren standaardtaal met *status* en tussentaal met *sociale attractiviteit*

Covert prestige:

Ghyselen (2009)

- Replicatie van Impe & Speelman (2007)
- West-Vlaamse jongeren beoordelen Brabantse vormen minder positief maar hun eigen vormen nog negatiever

Synthese:

De Caluwe (2009)

- Tussentaal is de L1-variëteit van Vlaamse jongeren → Cajot (1998, 2010)
- ERGO: Geïntegreerd model, waarin tussentaal het omgangstalige register is dat in formele situaties aangepast wordt in de richting van de standaardtaal ('schuifknoppen')

De Caluwe & Van Renterghem (2011)

- Naast regiolectisering als dialectnivellering:
- Tussentaal is een geval van koineïsering

De Caluwe & Van Renterghem (2011)

- Naast regiolectisering als dialectnivellering:
- Tussentaal is een geval van koineïsering

~

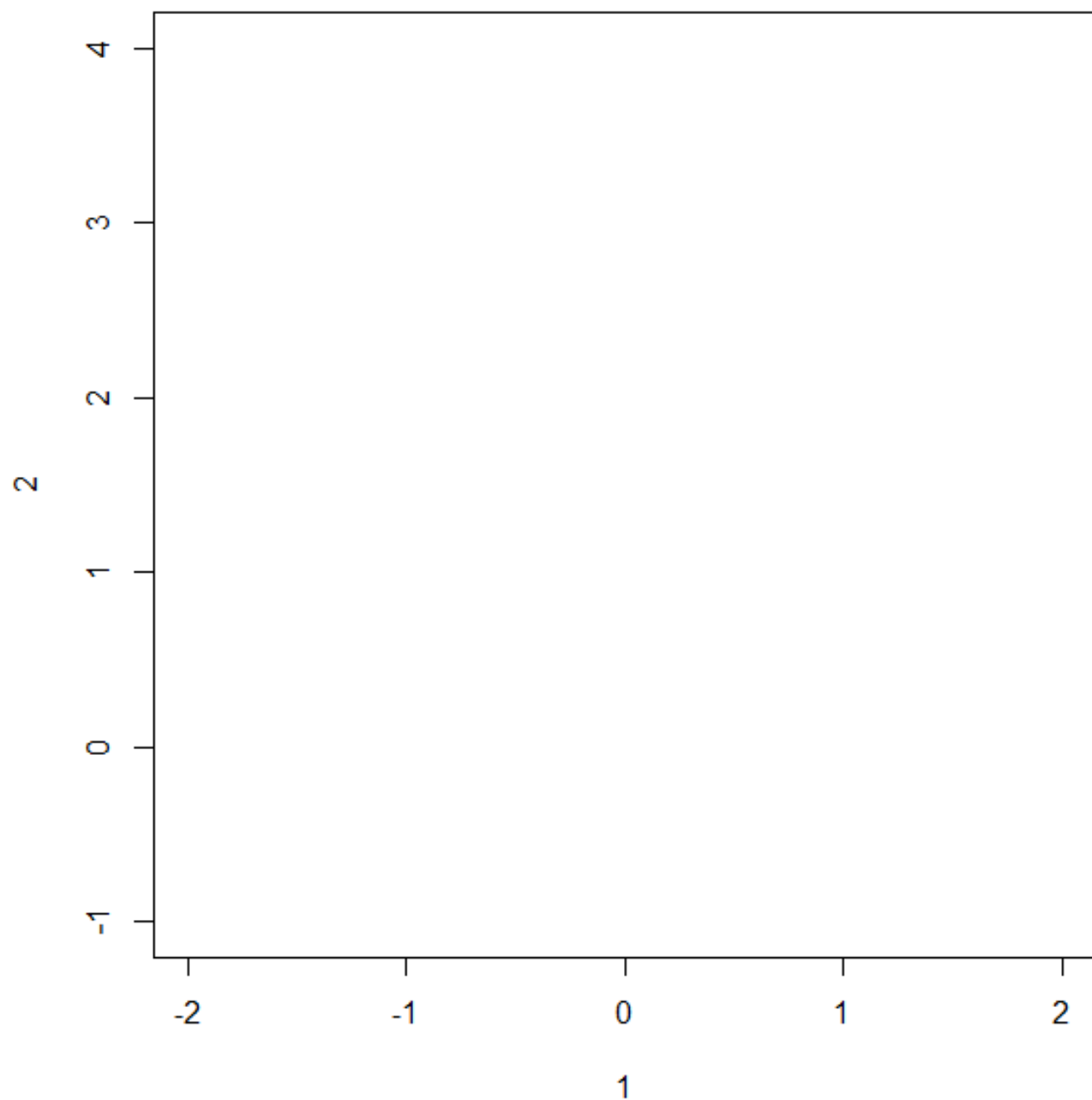
Vandekerckhove (2009): Dialectverlies

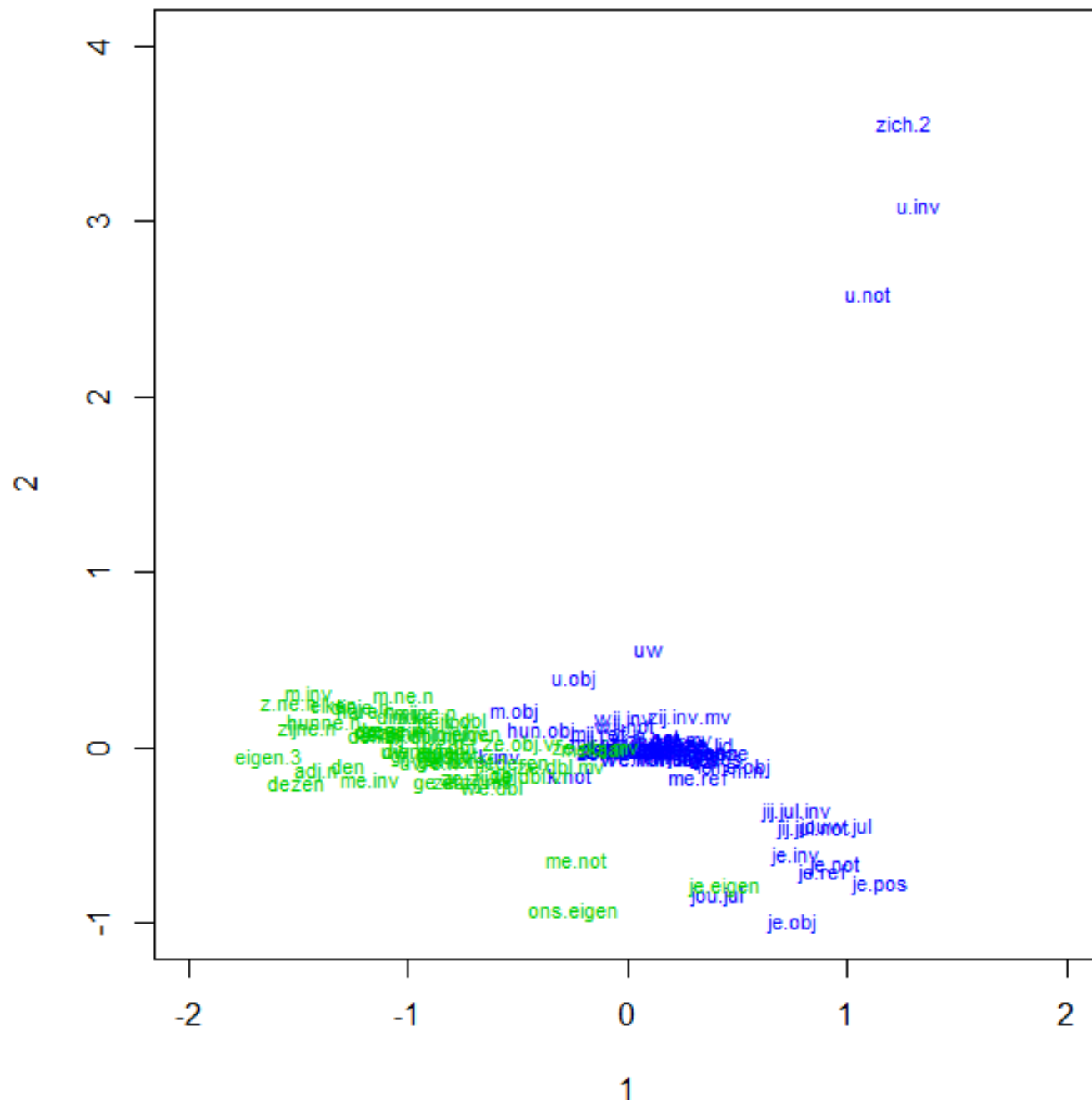
Grondelaers & Van Hout (2011)

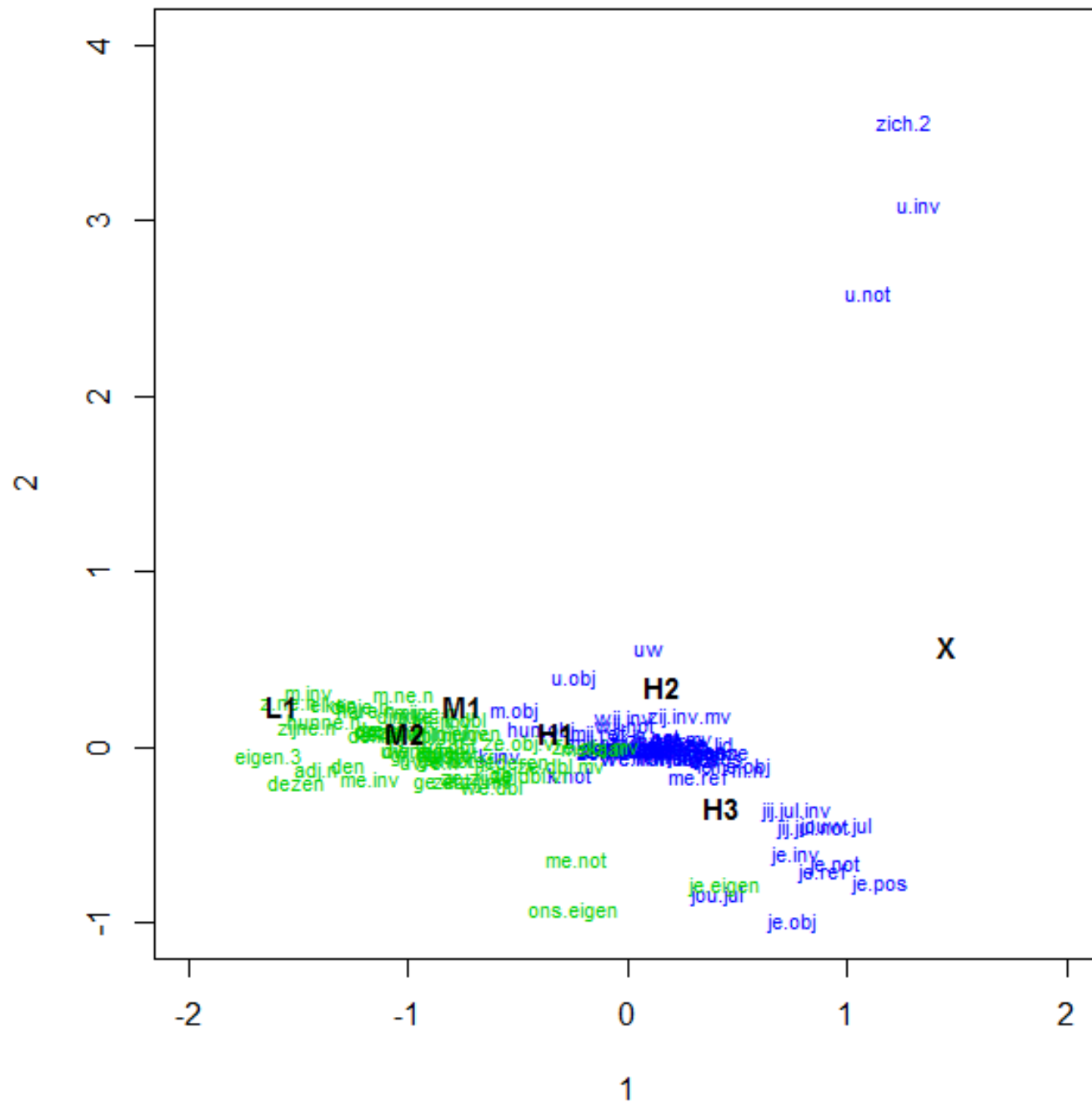
- NL: Top-down normversoepeling
- VL: Bottom-up informele standaardisering

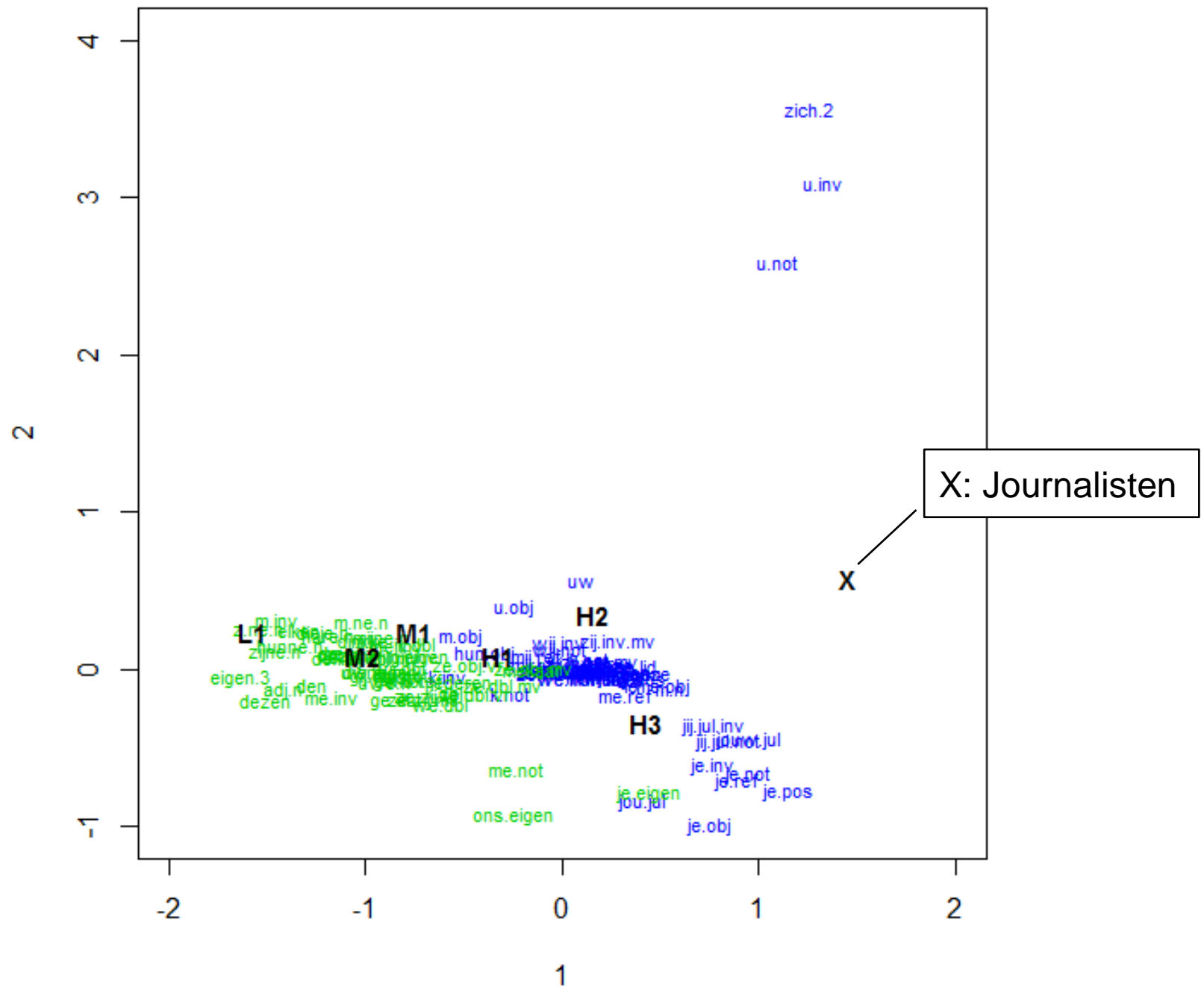
Haeseryn (2004)

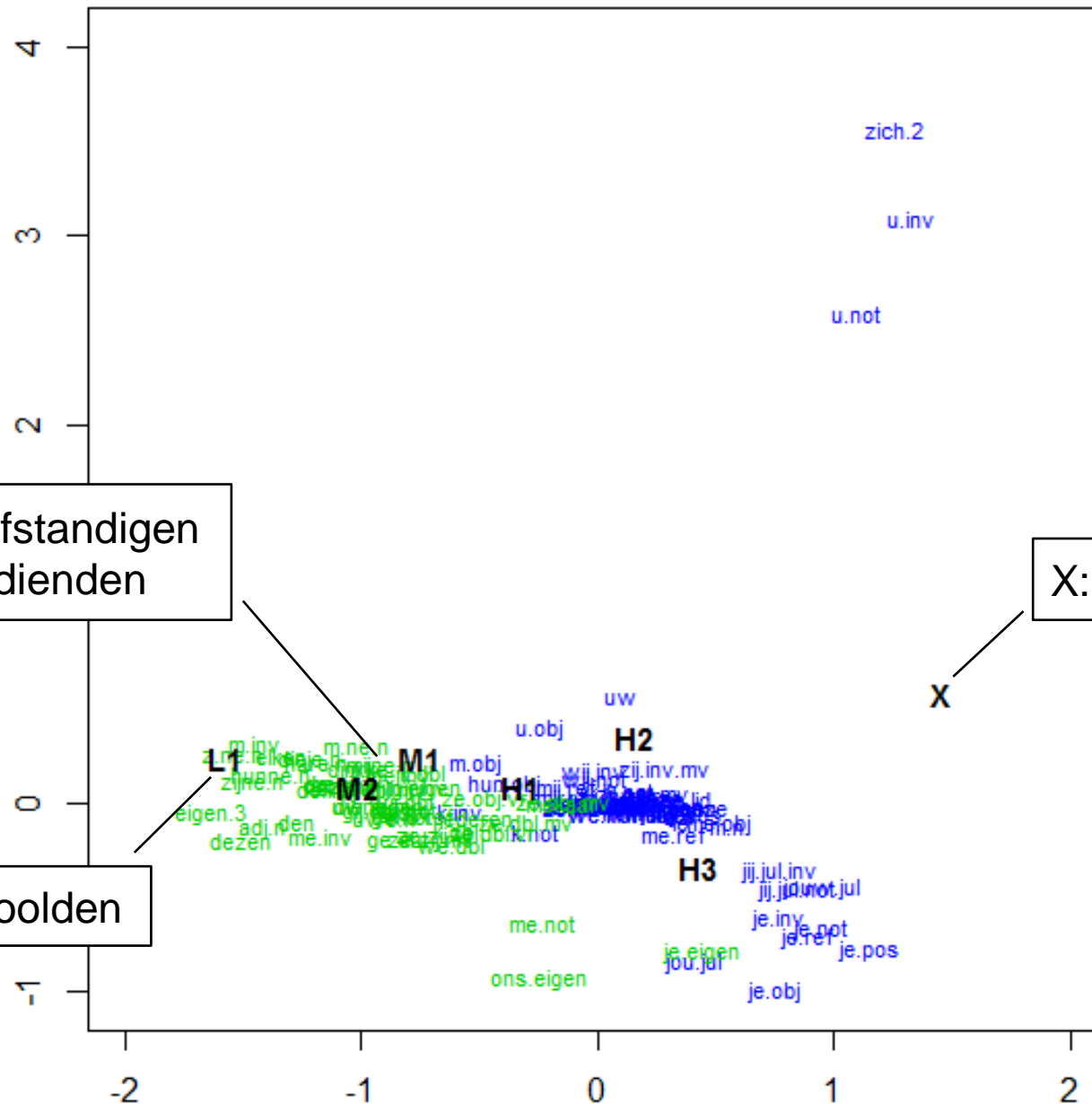
- Erkenning van het Belgische Nederlands!
- Pleidooi voor meer onderzoek: Rol van de ‘spraakmakende gemeente’?

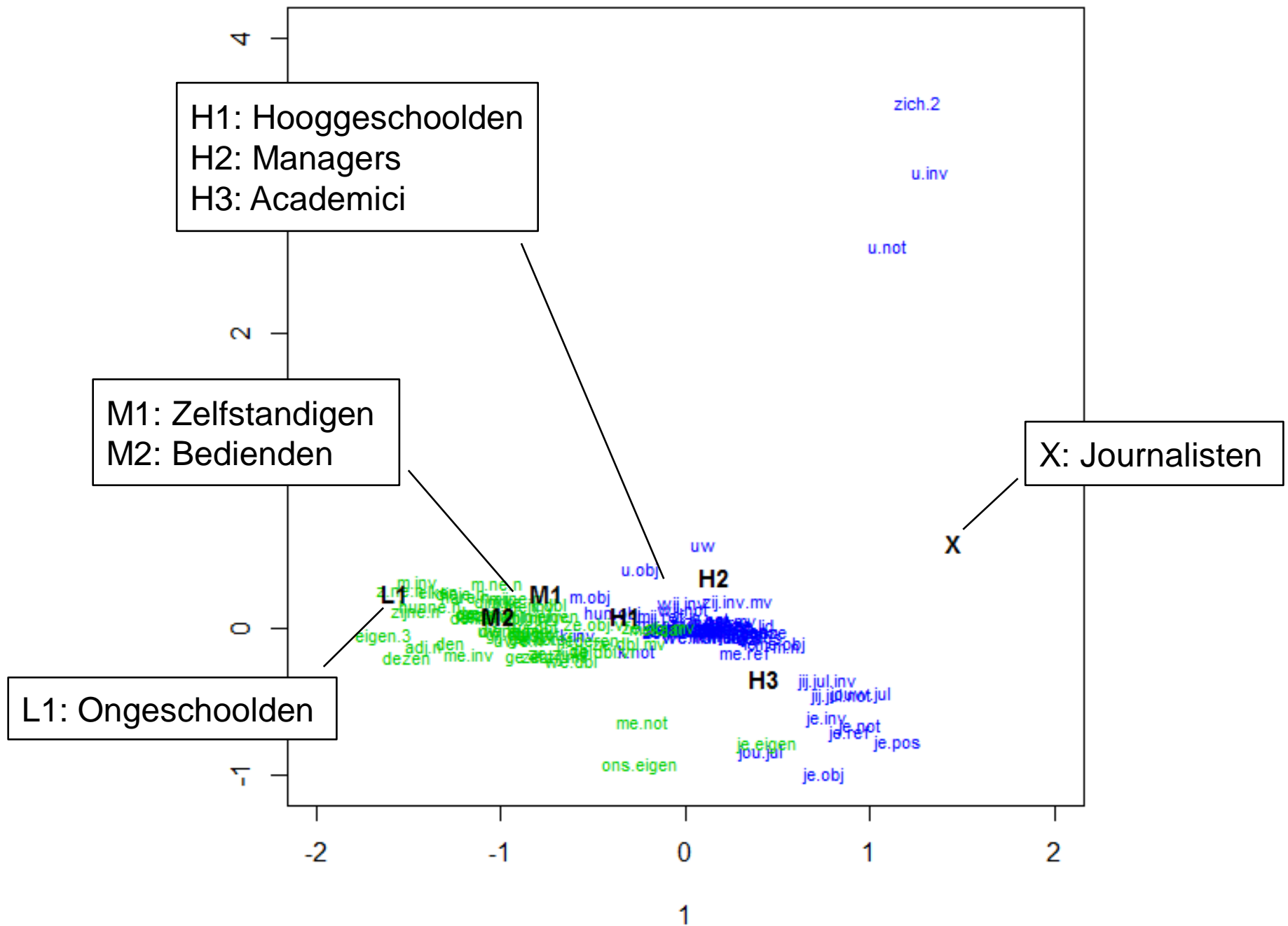

M1: Zelfstandigen
M2: Bedienden

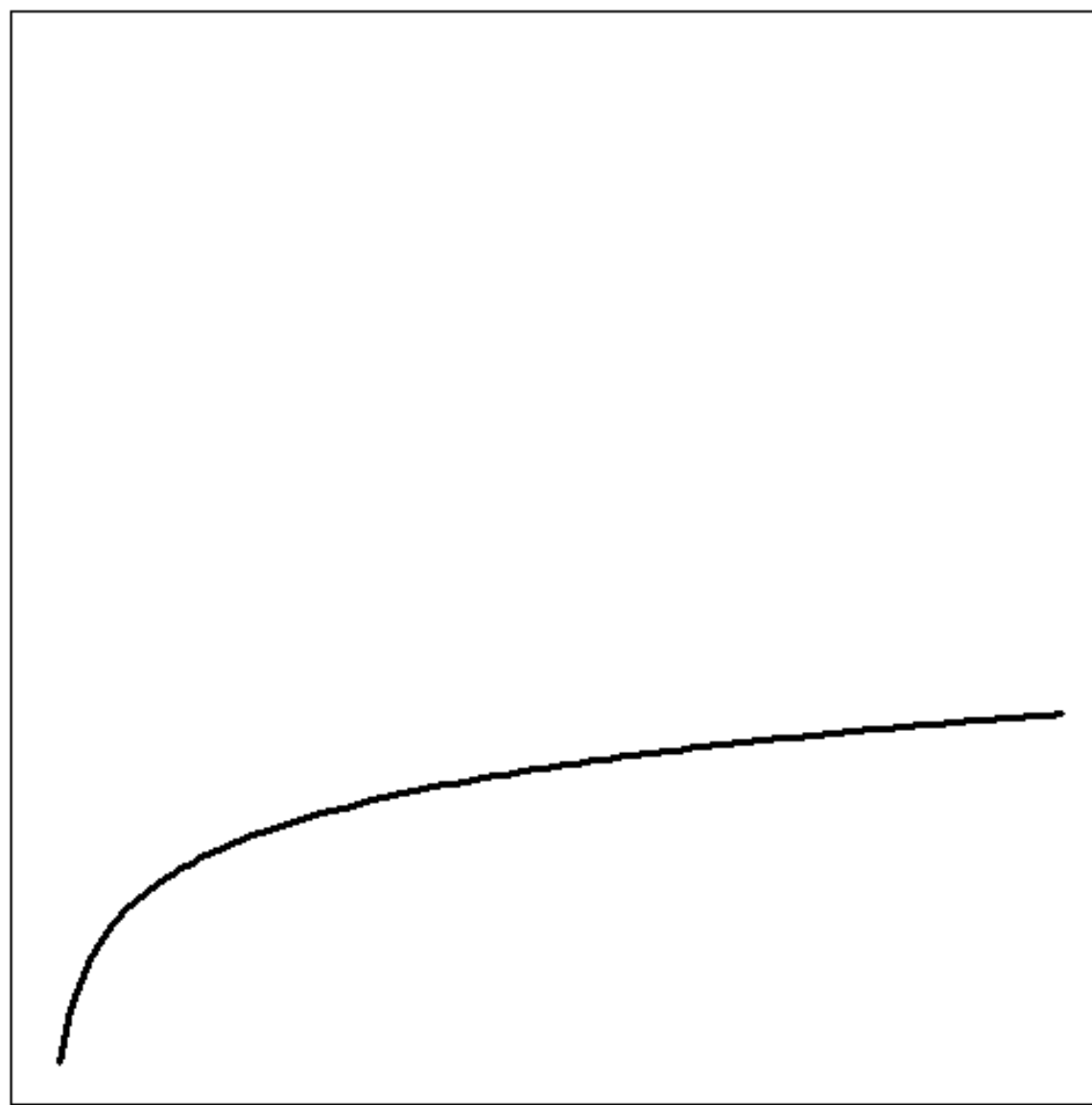
X: Journalisten

L1: Ongeschoolden

Wet van Engel

Noodzakelijke besteding

Inkomen

Stedelijke elites in de Arabische diglossie:

(Abd-el-Jawad 1986, 1987, Holes 1983, Ibrahim 1986)

- Dominante groepen hebben een betere beheersing van het Standaardarabisch
- TOCH: Niet-leden (uit omliggende gebieden) schakelen sneller op standaardvarianten over

- ## Stedelijke elites in de Arabische diglossie:
- (Abd-el-Jawad 1986, 1987, Holes 1983, Ibrahim 1986)
- Dominante groepen hebben een betere beheersing van het Standaardarabisch
 - TOCH: Niet-leden (uit omliggende gebieden) schakelen sneller op standaardvarianten over
- Persistentie van L-varianten: Prestige van de dominante groepen
- (Ferguson 1959)

Plevoets (2013)

- De naoorlogse welvaart heeft in Vlaanderen geleid tot een maatschappelijke elite
- Het Standaardnederlands heeft voor de leden daarvan ‘afnemende meeropbrengst’

Besluit

Standaardtaal en tussentaal vormen geen aparte clusters: Geïntegreerde omgangstaal
Gedragen door de versoepeling van de 'nieuwe elite' (Engelcurve)

NODIG: Meer onderzoek naar de socio-economische dynamiek van diglossische situaties

Bibliografie

- Abd-el-Jawad, H. (1986). "The emergence of an urban dialect in the Jordanian urban centers". *International Journal of the Sociology of Language* 61, 53-63.
- Abd-el-Jawad, H. (1987). "Cross-dialectal variation in Arabic: Competing prestigious forms". *Language in Society* 16, 359-368.
- Absillis, K., J. Jaspers & S. Van Hoof (2012). *De Manke Usurpator. Over Verkavelingsvlaams*. Gent: Academia Press.
- Auer, P. (2005). "Europe's sociolinguistic unity, or: A typology of European dialect/standard constellations". In: N. Delbecque, J. Van der Auwera & D. Geeraerts (red.), *Perspectives on variation: Sociolinguistic, historical, comparative*. Berlin/New York: Mouton de Gruyter, 8-42.
- Cajot, J. (1998). "Een omgangstaal voor alledag. Vlaanderens eigen weg". *Streven* 65 (11), 999-1008.
- Cajot, J. (2010). "Van het Nederlands weg? De omgangstaal in Vlaanderen". *Ons Erfdeel* 53 (1), 14-25.
- De Caluwe, J. (2009). "Tussentaal wordt omgangstaal in Vlaanderen". *Nederlandse Taalkunde* 14 (1), 8-25.
- De Caluwe, J. & E. Van Renterghem (2011). "Regiolectisering en de opkomst van tussentaal in Vlaanderen". *Taal en Tongval* Themanummer 63, 61-77.
- De Decker, B. & R. Vandekerckhove (2012). "Stabilizing features in substandard Flemish: The chat language of Flemish teenagers as a test case". *Zeitschrift für Dialektologie und Linguistik* 79 (2), 129-148.
- Deprez, K. & G. Geerts (1977). *Lexicale en pronominale standaardizatie: een onderzoek van de ontwikkeling van het algemeen Nederlands in West-Vlaanderen*. Antwerpen: Universiteit Antwerpen.
- Ferguson, C. (1959). "Diglossia". *Word* 15, 325-340.
- Fishman, J. (1967). "Bilingualism with and without diglossia; diglossia with and without bilingualism". *Journal of Social Issues* 23 (2): 29-38.
- Geeraerts, D., A. Penne & V. Vanswegenoven (2000). "'Thuis'-taal en 'Familie'-taal. Taalgebruik in Vlaamse soaps". In: S. Gillis, J. Nuyts & J. Tældeman (red.), *Met taal om de tuin geleid. Een bundel opstellen voor Georges de Schutter ter gelegenheid van zijn pre-emeritaat*. s.n., 161-170.
- Geerts, G. (1983). "Brabant als centrum van de standaardtaalontwikkeling in Vlaanderen". *Forum der Letteren* 24, 55-63.
- Geerts, G. (1985). "Taalvariatie en taalnormen in Vlaanderen". *Verslagen en mededelingen van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde* 1, 85-112.
- Ghyselen, A.-S. (2009). "Ne zelfzekere leraar of gewoon nen enthousiaste mens? Een matched-guise onderzoek naar de attitude tegenover tussentaal bij West-Vlamingen". *Taal en Tongval* 61, 83-113.
- Goossens, J. (1970). "'Belgisch beschaafd Nederlands' en Brabantse expansie". *De Nieuwe Taalgids* 63, 54-70.
- Goossens, J. (2000). "De toekomst van het Nederlands in Vlaanderen". *Ons Erfdeel* 43 (1), 3-13.
- Grondelaers, S. & R. Van Hout (2011). "The standard language situation in the Low Countries: Top-down and bottom-up variations on a diaglossic theme". *Journal of Germanic linguistics* 23 (3), 199-243.
- Haeseryn, W. (2004). "Belgisch Nederlands voor Vlamingen!". In: J. De Caluwe, G. De Schutter, M; Devos & J. Van Keymeulen (red.), *Tældeman, man van de taal, schatbewaarder van de taal*. Gent: Academia Press, 481-489.
- Holes, C. (1983). "Patterns of communal language variation in Bahrain". *Language in Society* 12, 433-457.
- Houvenaghel, S. & W. Vanhaverbeke (1997). *Economische aspecten en relaties van de omliggende gebieden met het stedelijk netwerk van de Vlaamse Ruit*. <<http://arno.unimaas.nl>>.
- Hudson, A. (2002). "Outline of a theory of diglossia". *International Journal of the Sociology of Language* 157, 1-48.

Bibliografie – vervolg

- Ibrahim, M. (1986). "Standard and prestige language: a problem in Arabic sociolinguistics". *Anthropological Linguistics* 28, 115-126.
- Impe, L. & D. Speelman (2007). "Vlamingen en hun (tussen)taal: een attitudineel mixed guise-onderzoek". *Handelingen van de Koninklijke Zuid-Nederlandse Maatschappij voor Taal- en Letterkunde en Geschiedenis* 61, 109-128.
- Jaspaert, K. (1986). *Statuut en structuur van standaardtalig Vlaanderen*. Leuven: University Press.
- Jaspers, J. (2001). "Het Vlaamse stigma. Over tussentaal en normativiteit". *Taal en Tongval* 53, 129-153.
- Knops, U. (1982). *Attitudes van Vlamingen tegenover de Nederlandse standaardtaal*. Leuven: Doctoral dissertation, University of Leuven.
- Maddison, A. (2006). *The World Economy*: OESO.
- Plevoets, K. (2008). Tussen spreek- en standaardtaal. Leuven: Doctorale dissertatie, KU Leuven.
- Plevoets, K. (2009). "Verkavelingsvlaams als de voertaal van de verburgerlijking van Vlaanderen". *Studies van de BKL* 4, <<http://webh01.ua.ac.be/linguist/SBKL/sbkl2009/ple2009.pdf>>.
- Plevoets, K. (2013). "De status van de Vlaamse tussentaal: Een analyse van enkele socio-economische determinanten". *Tijdschrift voor Nederlandse Taal- en Letterkunde* 129 (3), 191-233.
- Taeldeman, J. (1992). "Welk Nederlands voor Vlamingen?" *Nederlands van nu* 40, 33-52.
- Taeldeman, J. (2008). "Zich stabiliserende grammaticale kenmerken in Vlaamse tussentaal". *Taal en Tongval* 60 (1), 26-50.
- Vandekerckhove, R. (2004). "Waar zijn je, jij en jou(w) gebleven? Pronominale aanspreekvormen in het gesproken Nederlands van Vlamingen". In: J. De Caluwe, G. De Schutter, M; Devos & J. Van Keymeulen (red.), *Taeldeman, man van de taal, schatbewaarder van de taal*. Gent: Academia Press, 981-993.
- Vandekerckhove, R. (2005). "Belgian Dutch versus Netherlandic Dutch: New patterns of divergence? On pronouns of address and diminutives". *Multilingua* 24, 379-397.
- Vandekerckhove, R. (2007). "'Tussentaal' as a source of change from below in Belgian Dutch. A case study of substandardization processes in the chat language of Flemish teenagers". In: S. Elspass, N. Langer, J. Scharloth & W. Vandenbussche (red.), *Germanic Language Histories 'from Below' (1700-2000)*. Berlijn & New York: Mouton de Gruyter, 189-203.
- Vandekerckhove, R. (2009). "Dialect loss and dialect vitality in Flanders". *International Journal of the Sociology of Language* 196/197, 73-97.
- Van der Horst, J. (2008). *Het einde van de standaardtaal. Een wisseling van Europese taalcultuur*. Amsterdam: Meulenhoff.
- Van Gijssel, S., D. Speelman & D. Geeraerts (2008). "Style shifting in commercials". *Journal of Pragmatics* 40, 205-226.
- Vanhaverbeke, W. (1997). *Het belang van de Vlaamse Ruit vanuit economisch perspectief*. <<http://arno.unimaas.nl>>.
- Van Hoof, S. (2010). "Taalvariatie op de Vlaamse openbare omroep: Substandaardisering in fictieprogramma's vroeger en nu". *Handelingen van de Koninklijke Zuid-Nederlandse Maatschappij voor Taal- en Letterkunde en Geschiedenis* 64, 167-185.
- Van Hoof, S. & J. Jaspers (2012). "Hyperstandaardisering". *Tijdschrift voor Nederlandse Taal- en Letterkunde* 128 (2), 97-125.
- Van Hoof, S. & B. Vandekerckhove (2013). "Feiten en fictie: Taalvariatie in Vlaamse televisiereeksen vroeger en nu". *Nederlandse Taalkunde* 18 (1), 35-64.
- Van Istendael, G. (1989). *Het Belgisch labyrint. Wakker worden in een ander land*. Amsterdam: Arbeiderspers.
- Wouters, C. (2008). *Informalisering. Manieren en emoties sinds 1890*. Amsterdam: Bert Bakker.
- Zenner, E., D. Geeraerts & D. Speelman (2009). "Expeditie Tussentaal: Leeftijd, identiteit en context in 'Expeditie Robinson'". *Nederlandse Taalkunde* 14 (1), 26-44.

Bedankt!

koen.plevoets@ugent.be